

บทคัดย่อ

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบมโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมในทัศนะของจอห์น 롤ล์ส กับพระพุทธศาสนาพบว่า มโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมของรอลล์สมีรายละเอียดที่ชัดเจนมากกว่า ในขณะที่พระพุทธศาสนาไม่มีมโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมที่ชัดเจน เพียงแต่มีคำสอนที่มีเนื้อหา คล้ายคลึงหรือแตกต่างกับมโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมของรอลล์สในหลายประเด็นสำคัญดังนี้

มโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมของรอลล์สและพระพุทธศาสนาให้ความสำคัญแก่เรื่อง สิทธิ เสรีภาพ และ ความเสมอภาค โดยยอมรับว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่มีจริยธรรม มีความเป็นอิสระ และ เท่าเทียมกัน แสดงให้เห็นว่าคุณธรรมของความยุติธรรมนั้นเป็นความดีที่มีค่าในตัวเอง คำสอนทางจริยธรรมในพระพุทธศาสนาอธิบายหลักสิทธิ หลักหน้าที่ และ หลักการอยู่ร่วมกันใน สังคม รวมทั้งสนับสนุนให้ปัจเจกบุคคลพัฒนาความมีเหตุผลได้แก่ ปัญญา และ แรงจูงใจที่มาจาก อารมณ์ที่เป็นกุศลธรรมได้แก่ พรหมวิหาร 4 บุคคลที่มีความยุติธรรมในพระพุทธศาสนาจึงมีทั้ง เหตุผลและอารมณ์มาเกี่ยวข้อง ซึ่งต่างกับรอลล์สที่ยอมรับการใช้เหตุผลเท่านั้น หลักความยุติธรรม ของรอลล์สให้ความสำคัญแก่เสรีภาพเหนือความเสมอภาค โดยความไม่เท่าเทียมกันเป็นที่ยอมรับ ได้ถ้าเป็นไปได้ต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์จากความร่วมมือทางสังคม ความยุติธรรมในฐานะความ เท่าเทียมจึงก่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในลักษณะสมดุล ไม่ได้เท่าเทียมกันในเชิงปริมาณ ซึ่ง สอดคล้องกับความยุติธรรมทางสังคมในพระพุทธศาสนาที่มีลักษณะต่างตอบแทนโดยการ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ได้เน้นความเท่าเทียมกันในเชิงปริมาณเช่นกัน อนึ่ง การให้เหตุผลใน มโนทัศน์เรื่องความยุติธรรมของรอลล์สมีรากฐานมาจากทฤษฎีสัญญาประชาคมโดยมาประยุกต์ เป็นนามธรรม แต่การให้เหตุผลในพระพุทธศาสนาอิงกับสังขธรรมและจริยธรรมซึ่งเป็นกฎสากล หรือ กฎธรรมชาติ ความยุติธรรมจึงเป็นสิ่งที่สมควรได้รับทางจริยธรรม และมีลักษณะที่เที่ยงธรรม แต่รอลล์สไม่ยอมรับการให้เหตุผลแบบธรรมชาตินิยม เนื่องจากความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ต้องมา จากการยอมรับของมหาชนในการใช้เหตุผลที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม การให้เหตุผลในมโนทัศน์ เรื่องความยุติธรรมทางการเมืองในพระพุทธศาสนานั้นใช้ทฤษฎีกำเนิดรัฐ ซึ่งมีลักษณะเป็นทฤษฎี สัญญาประชาคม โดยยอมรับการทำหน้าที่ของรัฐที่ปกครองโดยธรรม เพื่ออำนวยความสะดวก ด้านเศรษฐกิจและการเมือง ก่อให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน ดังนั้น ความยุติธรรมทาง การเมืองในพระพุทธศาสนาจึงสอดคล้องกับแนวคิดเสรีนิยมประชาธิปไตย ซึ่งรอลล์สเห็นว่าเป็น รูปแบบทางการเมืองที่สร้างความยุติธรรมให้เกิดขึ้นสูงสุด